

OLGA ŁAWIŃSKA

Politechnika Częstochowska

GOSPODARKA ODPADAMI W GMINACH POWIATU MYSZKOWSKIEGO W ŚWIETLE NOWYCH UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH

Abstract: Municipal Waste Management in Communities of the District of Myszków in the New Legal Conditions. This article covers selected topics related to the implementation of the waste management system from the point of view of the community authorities. Changing regulations has imposed on municipal authorities a lot of new responsibilities. The aim of this paper is to analyze and evaluate the solutions adopted in the form of resolutions communal councils (town councils) parts of the same district in view of new legal requirements. Research area of this paper includes five communities on the territory of Myszków district, in the northern part of the Silesia voivodship.

Key words: Community, law, municipal waste.

Wprowadzenie

Uchwalona przez Sejm nowelizacja *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* wprowadziła zasadnicze zmiany w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi. Dotychczas obowiązek zorganizowania odbierania odpadów należał do właścicieli nieruchomości. Według zmienionych przepisów to gminy przejmą od właścicieli nieruchomości obowiązki w zakresie zagospodarowania *odpadów komunalnych*. Pod tym pojęciem należy rozumieć zorganizowanie odbierania tych odpadów od właścicieli nieruchomości, a także ich składowania oraz przetwarzania i przygotowania do ponownego użycia.

Niniejsze opracowanie obejmuje wybrane zagadnienia związane z wdrażaniem systemu gospodarki odpadami z punktu widzenia władz gminy – zadań, zarządzania, podejmowania uchwał. Celem opracowania jest analiza i ocena przyjętych rozwiązań podjętych w formie uchwał rad gmin (rad miast) wchodzących w skład jednego powiatu w świetle nowych uwarunkowań prawnych.

Podmiotem badawczym są gminy powiatu myszkowskiego (położonego w woj. śląskim). Przyjęto stan prawny obowiązujący 28 lutego 2013 r.

1. Uwarunkowania prawne systemu gospodarki odpadami w gminach

Nowelizacja *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* [Ustawa z 13 września 1996] weszła w życie 1 stycznia 2012 r. Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

1) *Dyrektywy z 21 maja 1991 r.* 2) *Dyrektywy z 26 kwietnia 1999 r.* 3) *Dyrektywy z 19 listopada 2008 r.* Proces jej wdrażania będzie trwał do 18 miesięcy. Wymieniona nowelizacja wprowadza istotne zmiany w zasadach gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach. Zmiana przepisów prawnych ma na celu przede wszystkim uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych „u źródła”, zmniejszenie ilości odpadów komunalnych, zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do odzysku, całkowite wyeliminowanie nielegalnych składowisk odpadów, prowadzenie właściwego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości, jak i prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, zmniejszenie dodatkowych zagrożeń dla środowiska wynikających z transportu odpadów komunalnych.

Wdrażanie nowego systemu gospodarki odpadami w gminach powinno odbywać się według następującego kalendarium:

- 1 stycznia 2012 r. – zaczął działać rejestr działalności regulowanej, w gminach, od tego dnia nie wydaje się zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;
- 31 kwietnia 2012 r. – przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zobowiązani byli złożyć pierwsze sprawozdania;
- 1 lipca 2012 r. – sejmiki województw uchwaliły aktualizacje wojewódzkich planów gospodarki odpadami oraz uchwały w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w której określono regiony oraz regionalne instalacje do zagospodarowania odpadów;
- 1 stycznia 2013 r. – zaczęły obowiązywać nowe regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy; do tego czasu gminy musiały podjąć uchwały w sprawie stawek opłat, szczegółowych zasad ich ponoszenia, wzoru deklaracji i terminu złożenia pierwszych deklaracji; od tego dnia

również powinna zacząć się kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu zapoznanie mieszkańców (właściciele nieruchomości) z obowiązkami wynikającymi z uchwał;

- 31 marca 2013 r. – upłynął termin złożenia przez gminy pierwszych sprawozdań do marszałków województw;
- 1 lipca 2013 r. – nowy system zaczął funkcjonować – uchwały rad gmin (rad miast) wchodzi w życie, gminy powinny zacząć pobierać opłaty od właścicieli nieruchomości i w zamian zapewnić świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości; do tego czasu muszą zostać rozstrzygnięte przetargi na odbieranie odpadów od właścicieli nieruchomości i muszą być podpisane umowy między gminą a przedsiębiorcami.

Podane powyżej daty były ostatecznymi. Gminy, które były gotowe do wprowadzenia systemu, mogły wdrożyć go wcześniej.

Z powyższego wynika, że od 1 lipca 2013 r. zaczęły obowiązywać nowe zasady odbioru odpadów. Obowiązek podpisania umowy z firmą wywozową przejęła gmina. Na właścicielach nieruchomości ciąży obowiązek wypowiedzenia umowy z dotychczasowym odbiorcą odpadów. Gmina wyłoniła w drodze przetargu firmy, które będą odbierać odpady od wszystkich właścicieli nieruchomości. Za odbiór odpadów mieszkańcy gminy uiszczają opłatę opartą na określonej przez gminę podstawowej stawce, a osoby segregujące odpady – na stawce preferencyjnej.

Nowelizacja *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* nałożyła na władze gmin wiele obowiązków, które musiały zostać wykonane, zanim 1 lipca 2013 r. weszła ona w życie. Nałożyła na samorzady uchwalenie m.in. konkretnych uchwał. Są wśród nich uchwały obowiązkowe i fakultatywne. Do końca 2012 r. każda gmina powinna była uchwalić [Gilewska, *Polityka śmieciowa*]:

- 1) uchwałę w sprawie metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłaty (art. 6k);
- 2) uchwałę dotyczącą terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6l);
- 3) uchwałę dotyczącą wzoru deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości, w tym terminów i miejsca składania deklaracji (terminu złożenia pierwszej deklaracji), rada gminy może w tej uchwale określić wykaz dokumentów potwierdzających dane zawarte w deklaracji (art. 6n ust. 2);
- 4) uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości

mości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną opłatę, w szczególności ilość odpadów komunalnych, częstotliwość i sposób świadczenia usług (art. 6r ust. 3).

Rady gmin powinny także przyjąć inne uchwały obowiązkowe, które jednak nie mają ustawowego terminu ich podjęcia:

- 1) uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami (art. 4);
- 2) uchwałę w sprawie górnych stawek opłat, ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych oraz właścicieli nieruchomości, którzy są zobowiązani zawrzeć umowę na odbieranie odpadów komunalnych; rada gminy może stosować zróżnicowane stawki w zależności od gęstości zaludnienia na danym obszarze gminy oraz odległości od miejsca unieszkodliwiania odpadów komunalnych (art. 6 ust. 2);
- 3) uchwałę dotyczącą wymagań, jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych (art. 7 ust. 3a).

Jeżeli rada gminy nie podejmie uchwał w wyznaczonym czasie, wojewoda wyda zarządzenie zastępcze.

Uchwały fakultatywne rada gminy może przyjąć, ale nie ma bezwzględnego obowiązku ustawowego. O tym, czy taka uchwała nieobowiązkowa zostanie przyjęta zdecyduje wybór systemu gospodarowania odpadami i stanowisko rady gminy. Uchwały nieobowiązkowe (bezterminowe) to:

- 1) uchwała w sprawie przejścia od właścicieli nieruchomości wszystkich albo wskazanych obowiązków w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych oraz uprzążania błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości (art. 6a ust. 1);
- 2) uchwała w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (art. 6c ust. 1);
- 3) uchwała w sprawie podziału gminy na sektory (art. 6d ust. 2);
- 4) uchwała w sprawie rodzaju dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz wysokości cen za te usługi (art. 6r ust. 4);
- 5) uchwała w sprawie innego sposobu udokumentowania wykonania obowiązków pozbywania się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych oraz odbierania odpadów komunalnych (art. 6 ust. 1a).

Władze gmin powinny dostosować przepisy lokalne do nowych uregulowań prawnych oraz zapoznać z nimi mieszkańców (właściciele nieruchomości) z odpowiednim wyprzedzeniem (od stycznia 2013 r.) [*ibidem*].

2. Analiza i ocena działań (uchwał) podjętych przez władze badanych gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Obszar badawczy niniejszego opracowania obejmuje 5 gmin położonych na terytorium powiatu myszkowskiego, w północnej części woj. śląskiego. Dane zawarte w tab. 1 wskazują na istotne zróżnicowanie badanych gmin. Największą pod względem obszaru jest miejsko-wiejska gmina Kozięglowy, najmniejszą natomiast wiejska gmina Poraj (ale o dużej gęstości zaludnienia). Liczba ludności zawiera się w granicach od 5729 osób w gminie Niegowa do 32 829 – w Myszkowie. Podobnie, najmniejsza gęstość zaludnienia wystąpiła na obszarze gminy Niegowa – 66 osób na km², największa z kolei w gminie miejskiej Myszków – 444 osoby na km².

Gospodarka odpadami w badanych gminach powinna być realizowana zgodnie z *Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego* [*Uchwała*

Tabela 1

Typ gminy, liczba ludności (według faktycznego miejsca zamieszkania),
powierzchnia (w km²) oraz dochody budżetowe w przeliczeniu
na 1 mieszkańca w badanych gminach (stan na 31 XII 2011)

Gmina	Kozięglowy	Myszków	Niegowa	Poraj	Żarki
Typ gminy	miejsko- -wiejska	miejska	wiejska	wiejska	miejsko- -wiejska
Liczba ludności	14 372	32 829	5729	10 844	8298
Powierzchnia	160	74	87	57	101
Gęstość zaludnienia	90	444	66	190	82
Dochody budżetowe ogółem <i>per capita</i> (w zł)	2665,67	2251,00	3165,25	2417,66	3757,15
Dochody budżetowe własne <i>per capita</i> (w zł)	944,74	1178,67	625,66	1360,51	1144,97

Źródło: www.stat.gov.pl/Bank Danych Lokalnych (odczyt 28.02.2013).

z 24 sierpnia 2012]. Przepisy dotyczące planów gospodarki odpadami znajdują się w [Znowelizowanej Ustawie z 14 grudnia 2012].

Plan ten określa, że realizacja zadań własnych gmin będzie wymagała, poza rozwijaniem selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji w zakresie wskazanym w znowelizowanej ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach również ich termicznego przetwarzania z wykorzystaniem technologii zapewniających produkcję ciepła i energii elektrycznej. Do czasu powstania instalacji termicznego przekształcania odpadów podstawową metodą zagospodarowania odpadów komunalnych będzie ich mechaniczno-biologiczne przetwarzanie.

Docelowo gospodarka odpadami w woj. śląskim będzie prowadzona z wykorzystaniem instalacji regionalnych. Natomiast w okresie przejściowym, do czasu wybudowania regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, dopuszczalne będzie funkcjonowanie instalacji zastępczych. Ponieważ docelowo w każdym z regionów będzie funkcjonowała więcej niż jedna instalacja regionalna, będą one wzajemnie dla siebie pełniły funkcje instalacji zastępczych. Dopuszcza się w uzasadnionych przypadkach, aby instalacjami zastępczymi były instalacje regionalne znajdujące się w sąsiednich regionach gospodarki odpadami komunalnymi [*ibidem*, s. 109].

Gminy należące do powiatu myszkowskiego, zgodnie z *Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego*, należą do tzw. Regionu I. W regionie tym funkcjonuje instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (MBP) należąca do Częstochowskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. (CZPK) zlokalizowana w gminie Poczesna, w miejscowości Sobuczyna. Instalacja MBP oraz zlokalizowane przy niej składowisko spełniają ustawowe wymagania dla instalacji regionalnych.

Zakładając, że planowane regionalne instalacje zostaną wybudowane zapewniona będzie wymagana docelowo przepustowość instalacji regionalnych dla przetworzenia całego strumienia zmieszanych odpadów komunalnych w perspektywie do 2020 r. W Regionie I brak jest obecnie instalacji regionalnej przetwarzającej selektywnie zbierane odpady zielone i inne bioodpady [*ibidem*, s. 118].

We wszystkich badanych gminach uchwalono w ustawowym terminie (do końca grudnia 2012 r.) regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie danej gminy. Treść regulaminu określona została w art. 4 ust. 2 *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*. Zgodnie z przyjętymi postanowieniami regulaminy wszystkich gmin należących do powiatu myszkowskiego określają zasady dotyczące [Por. *Załącznik z 29 listopada 2012 r.*; *Załącznik*

z 22 listopada 2012; Załącznik z 4 grudnia 2012; Uchwała Poraj z 28 grudnia 2012; Załącznik Żarki z 28 grudnia 2012]:

- 1) Wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących:
  - a) prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz zużytych opon, a także odpadów zielonych;
  - b) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego;
  - c) mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi.
- 2) Rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych urządzeń i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, z uwzględnieniem:
  - a) średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych lub w innych źródłach,
  - b) liczby osób korzystających z tych pojemników.
- 3) Częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.
- 4) Innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.
- 5) Obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku.
- 6) Wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach.
- 7) Wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

Wyżej wymieniona treść regulaminu jest obligatoryjna i wyczerpująca. Oznacza to, że rada gminy uchwalając regulamin nie może wykroczyć poza wymieniony zakres przyznanych jej kompetencji. Brak któregoś z wyszcze-

gólnionych w nim elementów skutkowałyby istotnym naruszeniem prawa. Tak uchwalone regulaminy utrzymania czystości i porządku stanowią prawo miejscowe na terenach badanych gmin.

Podstawową treścią regulaminu (zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1a *Ustawy*) jest określenie w nim wymagań w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz zużytych opon, a także odpadów zielonych. Powyższe wyliczenie rodzajów odpadów nie jest jednak listą zamkniętą. Zwrócić należy uwagę na treść art. 3 ust. 2 pkt 5 cytowanej wyżej ustawy, zgodnie z którym gminy są obowiązane ustanowić selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmujących co najmniej:

- papier,
- metal,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- opakowania wielomateriałowe,
- bioodpady.

Wskazać należy także, że podstawowym elementem (obok selektywnej zbiórki odpadów bezpośrednio z nieruchomości mieszkańców) jest punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Jednocześnie gmina nie ma obowiązku zbierania i segregowania odpadów komunalnych w miejscu ich powstawania oraz umieszczania ich w specjalnie do tego przeznaczonych pojemnikach. Obowiązek ten obciąża bezpośrednio właścicieli nieruchomości. Gmina jest jedynie zobligowana do zorganizowania selektywnego zbierania i odbierania odpadów. Ustawa nie rozstrzyga sposobu, w jaki ma to nastąpić. Jedyny w tym zakresie jest obowiązek stworzenia punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Drugim podstawowym elementem regulaminu jest kwestia pojemników do zbierania odpadów komunalnych. Regulamin badanych gmin w tym aspekcie określają przede wszystkim:

- rodzaj pojemników,
- ich minimalną wielkość,
- warunki ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.

Regulaminy analizowanych gmin dopuszczają systemy workowe i określają w szczególności kolory poszczególnych worków, a także ich standard,

który powinien zapewniać odpowiednią trwałość i odporność na czynniki zewnętrzne.

Cytowana *Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* likwiduje instytucje gminnych planów gospodarki odpadami. To regulamin czystości i porządku w gminie staje się pierwszym i zasadniczym aktem prawa miejscowego. Zgodnie z art. 4 ust. 3 *Ustawy* rada gminy jest obowiązana dostosować regulamin do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w terminie sześciu miesięcy od dnia uchwalenia tego planu. Art. 4 ust. 2 pkt 5 wskazuje, że regulamin powinien również zawierać zasady wynikające z wymagań wojewódzkiego planu gospodarki¹.

Źródłem finansowania systemu gospodarki odpadami w badanych gminach mają być wpływy z nowej opłaty o charakterze publicznoprawnym – opłaty za gospodarowanie odpadami. Z pobranych opłat każda gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu, które obejmują koszty:

- 1) odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- 2) tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- 3) obsługi administracyjnej tego systemu.

Według obowiązujących regulacji prawnych, opłatę nalicza się na podstawie iloczynu stawki opłaty oraz liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość, albo ilości zużytej wody z danej nieruchomości, albo powierzchni lokalu mieszkalnego. Rada gminy może także uchwalić jedną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego.

We wszystkich gminach powiatu myszkowskiego, w przypadku odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, dokonano wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, określonej w art. 6j ust. 1 pkt 1 *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* – opłaty stanowiącej iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość i stawki opłaty (określonej w odrębnej uchwale danej gminy). Stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny (tzw. segregowane), uchwalono w niższej wysokości od stawek opłaty w przypadku zbierania i odbioru odpadów niesegregowanych [*Uchwała Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 28 grudnia 2012; Uchwała Rady Gminy*

---

¹ www.rewolucjawsmieciach.pl/baza-wiedzy/zarzadzanie-systemem/regulamin-utrzymania-czystosci/ (odczyt 28.02.2013).

Tabela 2

Miesięczne stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi odbieranymi od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy w badanych gminach w 2013 r.

Gmina	Kwota stawki (w zł)	
	Stawka podstawowa	Stawka obniżona
Koziegłowy	15,00	6,00
Myszków	16,00	8,00
Niegowa	10,00	5,00
Poraj	nie uchwalono	nie uchwalono
Żarki	12,00	7,00

Źródło: [Uchwała Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012; Uchwała Rady Gminy i Miasta Koziegłowy z 28 grudnia 2012; Uchwała Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2013; Uchwała Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012].

Poraj z 30 listopada 2012; Uchwała Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2012; Uchwała Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012].

Stawki opisanej wyżej opłaty w badanych gminach zawiera tab. 2.

Wymienione w tab. 2 stawki opłat pobierane są w zamian za odbiór odpadów komunalnych, ale w poszczególnych gminach występują istotne różnice w zakresie określenia rodzajów i ilości odbieranych odpadów. W gminach Koziegłowy oraz Żarki ustalono, że od właściciela nieruchomości należy odebrać każdą zebraną przez właściciela ilość odpadów komunalnych [Uchwała Rady Gminy i Miasta Koziegłowy z 28 grudnia 2012; Uchwała Rady Miejskiej w Żarkach z 30 stycznia 2013].

Z kolei w gminie Myszków odpady powstające sezonowo, tzn. odpady budowlane i rozbiórkowe oraz odpady zielone ulegające biodegradacji pochodzące z pielęgnacji zieleni typu przycięte gałęzie, urobek z koszenia oraz liście, świetlówki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe oraz zużyte opony właściciel nieruchomości zamieszkałej w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi może przekazać dwukrotnie w ciągu roku [Uchwała Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012].

W gminie Niegowa przyjęto zasadę, że odpady komunalne zbierane w sposób selektywny u źródła: tworzywa sztuczne, szkło, odpady zielone

(trawa, liście, pocięte gałęzie), odbierane będą od mieszkańców nieruchomości zamieszkałych w nielimitowanych ilościach. Natomiast odpady zebrane selektywnie typu budowlane i rozbiórkowe z remontów prowadzonych samodzielnie będą zbierane do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w limicie 1 pojemnik 120 l/mieszkańca/rok [*Uchwała* Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012].

Rada Gminy Poraj uchwaliła z kolei, że właściciel nieruchomości zobowiązany jest do uiszczenia dodatkowej opłaty za wyposażenie nieruchomości w pojemniki służące do zbierania zmieszanych odpadów komunalnych. Opłata za wyposażenie w pojemniki wynosi miesięcznie 0,50 zł za osobę i obciąża właścicieli nieruchomości. Opłata ta doliczona będzie do opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Właściciel nieruchomości może indywidualnie zakupić pojemnik na odpady komunalne zgodnie z wymaganiami określonymi w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Poraj [*Uchwała* Gminy Poraj z 28 grudnia 2012].

Ponadto, właściciel nieruchomości położonej na terenie gminy Poraj zobowiązany jest do uiszczenia dodatkowej opłaty za podstawienie i odbiór kontenera przeznaczonego na odpady budowlane i rozbiórkowe z remontów prowadzonych samodzielnie oraz zagospodarowanie tych odpadów. Opłata za podstawienie i odbiór kontenera na odpady budowlane i rozbiórkowe z remontów prowadzonych samodzielnie oraz zagospodarowanie tych odpadów zależy od pojemności kontenera i wynosi za:

- gruzownik o pojemności 3,5 m³ – 400 zł,
- gruzownik o pojemności 5 m³ – 550 zł.

Usługę powyższą należy traktować jako dodatkową, wykraczającą poza zakres usług objętych opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi [*Uchwała* Rady Gminy Poraj z 28 grudnia 2012]. Podstawą do ustalenia liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość jest deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składana przez właścicieli nieruchomości [*ibidem*]. W badanych gminach określono wzory wskazanych wyżej deklaracji. Deklaracje składać będą właściciele, współwłaściciele, użytkownicy wieczystości, zarządcy nieruchomości, jednostki organizacyjne. Pierwszy raz deklarację należy złożyć do 31 marca 2013 r. lub w ciągu 14 dni od dnia zamieszkania pierwszego mieszkańca, a następnie w ciągu 14 dni od dnia, w którym nastąpiły zmiany danych określonych w deklaracji. Formularze deklaracji można pobrać w urzędach analizowanych gmin, ze stron internetowych oraz u sołtysów. W deklaracjach podawane są informacje służące do obliczenia opłaty, a przyjęte rozwiązania w tym zakresie są następujące:

- w gminie Kozięgłowy [*Uchwała Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 29 listopada 2012*] wszyscy właściciele (zarówno nieruchomości zamieszkałych, jak i niezamieszkałych położonych na terenie Gminy i Miasta Kozięgłowy) składają deklarację na takim samym formularzu; pierwszy termin złożenia deklaracji – do 31 marca 2013 r.;
- w gminach Myszków [*Uchwała Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012*] oraz Żarki [*Uchwała Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2013*] określono wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy; brak wzoru deklaracji dla nieruchomości niezamieszkałych; pierwszy termin złożenia deklaracji – do 15 marca 2013 r.;
- w gminie Niegowa [*Uchwała Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012*] określono wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie gminy Niegowa; brak wzoru deklaracji dla nieruchomości niezamieszkałych; pierwszy termin złożenia deklaracji – do 30 kwietnia 2013 r.;
- w gminie Poraj [*Uchwała z 30 listopada 2012*] określono dwa wzory deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości: na których zamieszkują mieszkańcy oraz na których nie zamieszkują mieszkańcy, wraz z wykazem dokumentów potwierdzających dane zawarte w każdej z deklaracji; pierwszy termin złożenia deklaracji – do 31 marca 2013 r.

W przypadku nieruchomości niezamieszkałych opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn liczby pojemników z odpadami komunalnymi powstałymi na danej nieruchomości oraz stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności (art. 6k ust. 1 pkt 2 ustawy). W przypadku nieruchomości, która w części stanowi nieruchomość zamieszkałą, a w części nieruchomość niezamieszkałą, opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi sumę opłat (według ustalonej metody dla zamieszkałych oraz za pojemniki). W takim przypadku rada gminy może też podjąć uchwałę, na mocy której ustali sposób obliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie tych nieruchomości zgodnie z zasadami jak dla nieruchomości zamieszkałych, albo według stawki za pojemniki. Według aktualnego stanu prawnego jedynie w gminie Kozięgłowy podjęto uchwałę o wysokości opłat za pojemniki z odpadami komunalnymi powstałymi na nieruchomościach niezamieszkałych. Stawki tych opłat prezentuje tab. 3.

Stawki opłaty za pojemnik z odpadami komunalnymi
powstałymi na nieruchomościach,
których nie zamieszkują mieszkańcy
w gminie Kozięglowy w 2013 r.

Gmina	Kwota stawki (w zł)					
	Stawka podstawowa			Stawka obniżona		
	do 120 l	do 240 l	1100 l	do 120 l	do 240 l	1100 l
Kozięglowy	37	51	100	22	30	61

Źródło: [Uchwała z 28 grudnia 2012].

W gminie Żarki odpady z nieruchomości niezamieszkałych odbierane będą nadal przez firmę, z którą właściciel ma podpisaną umowę z obowiązkową segregacją. Natomiast w gminach: Myszków, Niegowa i Poraj podjęto uchwały o odbiorze od 1 lipca 2013 r. odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, ale nie określono wysokości opłat za ich odbiór.

Termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ustalone przez rady gmin w powiecie myszkowskim prezentuje tab. 4.

Terminy oraz sposoby wnoszenia opłat za odbiór odpadów komunalnych różnią się nieznacznie w badanych gminach. W gminie Poraj skorzystano z przewidzianej w *Ustawie* możliwości poboru opłaty przez inkasenta. Zmiany w terminach i częstotliwości dokonywania opłat mogą być zaskoczeniem dla mieszkańców, gdyż dotychczas częstotliwość odbioru odpadów i zapłaty za tego typu usługi wynikała z wyboru lub negocjacji dostępnych na rynku ofert na usługi odbioru odpadów. W nowym systemie gospodarki odpadami mieszkancie (właściciel nieruchomości) nie będzie miał bezpośredniego wpływu na wybór firmy, a w konsekwencji częstotliwości, terminów odbioru i wnoszenia opłat.

Podsumowanie

Znowelizowana *Ustawa o czystości i porządku w gminach* i wynikający z niej nowy model gospodarki odpadami komunalnymi w gminie wymaga podjęcia wielu decyzji, często o charakterze długoterminowym, wpływają-

Tabela 4

Termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w badanych gminach w 2013 r.

Gmina	Częstotliwość	Termin wniesienia pierwszej opłaty	Termin wnoszenia kolejnych opłat	Tryb uiszczania opłaty
Koziegłowy	miesięcznie	do 15 lipca 2013 r.	do 15 dnia każdego miesiąca, którego obowiązek ponoszenia opłaty dotyczy	na rachunek bankowy Urzędu Gminy i Miasta Koziegłowy lub w kasie Urzędu Gminy i Miasta Koziegłowy
Myszków	miesięcznie	do 20 lipca 2013 r.	do 20 dnia każdego miesiąca, którego obowiązek ponoszenia opłaty dotyczy	na rachunek bankowy lub w kasie Urzędu Miasta w Myszkowie
Niegowa	miesięcznie	do 30 lipca 2013 r.	do ostatniego dnia każdego miesiąca z góry	przelewem na rachunek bankowy
Poraj	miesięcznie	do 10 lipca 2013 r.	do 10 dnia każdego miesiąca, którego obowiązek ponoszenia opłaty dotyczy	na konto bankowe Urzędu Gminy w Poraju lub u inkasenta
Żarki	miesięcznie	do 10 lipca 2013 r.	do ostatniego dnia każdego miesiąca, którego obowiązek ponoszenia opłaty dotyczy	na rachunek bankowy Urzędu Miasta i Gminy w Żarkach lub do kasy Urzędu Miasta i Gminy w Żarkach

Źródło: [Uchwała Rady Miasta w Myszkowie z 22 listopada 2012; Uchwała Rady Gminy i Miasta Koziegłowy z 28 grudnia 2012; Uchwała Rady Gminy Poraj z 30 listopada 2012; Uchwała Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2013; Uchwała Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012].

nych na ostateczny kształt systemu. Decyzje te nie tylko zapadały w okresie poprzedzającym wdrożenie systemu, ale także podejmowane będą później. System gospodarki odpadami komunalnymi ma bowiem charakter dynamiczny, tzn. będzie ewoluował pod wpływem wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych.

Podstawowym problemem będą na pewno koszty funkcjonowania systemu. Może pojawić się konieczność zapewnienia finansowania „pomostowego”. Wynikać to może z tego, że opłaty, szczególnie w początkowym okresie, mogą być wnoszone nieregularnie i nie przez wszystkich zobowiązanych. Jedną z kluczowych decyzji, jaka będzie musiała zostać podjęta przez każdą z gmin, dotyczy tego, czy funkcjonowanie gospodarki odpadami komunalnymi będzie bardziej efektywne w przypadku realizacji tego zadania przez gminę samodzielnie, czy też we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Obowiązujące przepisy stwarzają ku temu wiele możliwości, a znowelizowana ustawa w wielu miejscach odnosi się do form współpracy jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zawiera wymagania szczególne dotyczące realizacji zadania polegającego na zapewnieniu budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (art. 3a) oraz odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Chodzi o przetarg na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo przetarg na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów.

Należy przy tym zauważyć, że posiadanie własnej lub wspólnej z innymi gminami regionalnej instalacji nie jest jedyną możliwością zapewnienia tej instalacji, może to być instalacja innej gminy (gmin, związków międzygminnych) lub podmiotu prywatnego, a niekoniecznie własna instalacja. Z art. 3a *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* nie wynika bowiem, że każda gmina musi wybudować, utrzymywać i eksploatować regionalną instalację – przepis ten wskazuje tryb postępowania w przypadku konieczności wykonania tego zadania, gdy na terenie regionu gospodarki odpadami komunalnymi nie ma takiej instalacji lub jest niewystarczająca do obsługi regionu.

Obecnie (tzn. w I kwartale 2013 r.) jednym z wyzwań dla władz gmin jest kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu zapoznanie mieszkańców (właścicieli nieruchomości) z obowiązkami wynikającymi z *Ustawy* oraz podjętych uchwał. Niezbędne przy tym jest poinformowanie o konieczności wypowiedzenia dotychczasowych umów zawartych z firmami na odbiór odpadów. Jeśli umowa nie zostanie rozwiązana na czas, może dojść do sytuacji, że właściciel danej nieruchomości będzie musiał zapłacić podwójnie: gminie i przedsiębiorcy, z którym ma podpisaną umowę. Przekonanie mieszkańców do zmian i wyegzekwowanie ciężących na nich obowiązków na pewno nie będzie łatwe.

Literatura

- Dyrektywa 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych* (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991 str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, s. 26).
- Dyrektywa Rady 1999/31/WE z 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów* (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, s. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, s. 228).
- Dyrektywa 2008/98/WE z 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy* (Dz. Urz. L 312 z 22.11.2008, s. 3–30).
- Gilewska A., *Polityka śmieciowa w gminach*, www.administrator24.info/artukul/id3839,polityka-smieciowa-w-gminach.
- Uchwała Nr IV/25/1/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z 24 sierpnia 2012 r. w sprawie przyjęcia „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014”.*
- Uchwała Nr 162/XXVI/2012 Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 28 grudnia 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty.*
- Uchwała Nr 203 (XXVIII) 2012 Rady Gminy Poraj z 30 listopada 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.*
- Uchwała Nr XXVII/190/2013 Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.*
- Uchwała Nr XXV/215/12 Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty.*
- Uchwała Nr 186/XXV/2012 Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012 r. w sprawie stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z nieruchomości zamieszkałych, położonych na terenie gminy Niegowa.*
- Uchwała Nr 162/XXVI/2012 Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 28 grudnia 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty.*
- Uchwała NR XXVII/193/2013 Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2013 r. w sprawie ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Uchwała Nr XXV/215/12 Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty.*
- Uchwała Nr 166/XXVI/2012 Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 28 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbie-*

rania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

Uchwała Nr XXVII/191/2013 Rady Miejskiej w Żarkach z 30 stycznia 2013 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr XXV/216/12 Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

Uchwała Nr 187/XXV/2012 Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

Uchwała Nr 214 (XXIX) 2012 Rady Gminy Poraj z 28 grudnia 2012 r. w sprawie określenia rodzaju dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokości cen za te usługi.

Uchwała Nr 214 (XXIX) 2012 Rady Gminy Poraj z 28 grudnia 2012 r. w sprawie określenia rodzaju dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokości cen za te usługi.

Uchwała Nr 156/XXV/2012 Rady Gminy i Miasta Koziegłowy z 29 listopada 2012 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właścicieli nieruchomości położonych na obszarze Gminy i Miasta Koziegłowy.

Uchwała Nr XXV/217/12 Rady Miasta w Myszkowie z 27 grudnia 2012 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości.

Uchwała Nr XXVII/189/2013 Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2013 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości.

Uchwała Nr 189/XXV/2012 Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie Gminy Niegowa.

Uchwała Nr 200 (XXVIII) Rady Gminy Poraj z 30 listopada 2012 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości.

Uchwała nr 163/XXVI/2012 Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 28 grudnia 2012 r. w sprawie ustalenia stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności.

Uchwała Nr XXIV/202/12 Rady Miasta w Myszkowie z 22 listopada 2012 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr 165/XXVI/2012 Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 28 grudnia 2012 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Uchwała Nr 201 (XXVIII) 2012 Rady Gminy Poraj z 30 listopada 2012 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr XXVII/192/2013 Rady Miejskiej w Żarkach z 30.01.2013 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr 188/XXV/2012 Rady Gminy Niegowa z 28 grudnia 2012 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr 213 (XXIX) 2012 Rady Gminy Poraj z 28 grudnia 2012 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Poraj.

Ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., Nr 0, poz. 21 ze zm.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 157/XXV/2012 Rady Gminy i Miasta Kozięgłowy z 29 listopada 2012 r. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Kozięgłowy.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXIV/201/12 Rady Miasta w Myszkowie z 22 listopada 2012 r. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Myszków.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 179/XXIV/2012 Rady Gminy Niegowa z 4 grudnia 2012 r. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Niegowa.

Załącznik do Uchwały Nr XXVI/185/2012 Rady Miejskiej w Żarkach z 28 grudnia 2012 r. Regulamin Utrzymania Czystości i Porządku Na terenie Gminy Żarki.

www.stat.gov.pl/Bank Danych Lokalnych.

www.rewolucjawsmieciach.pl/baza-wiedzy/zarzadzanie-systemem/regulamin-utrzymania-czystosci/.

Znowelizowana Ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Dz. U. z 2013 r., Nr 0, poz. 21).